Published and distributed under permit (No. 701), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРҐАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXX. Число 199. Джерзи Сіті, Н. Дж., понеділок, 28. серпня, 1922. VOL. XXX. No. 199. Jersey City, N. J., Monday, August 28, 1922. THREE CENTS

ПРЕЗИДЕНТ ГАРДИНҐ ГОДИТЬСЯ, АБИ ПРАВИТЕЛЬСТВО ЗАБРАЛО КОПАЛЬНІ УГЛЯ І ЗЕЛІЗНИЦІ У СВОЇ РУКИ

ВАШИНҐТОН, Д. К., 25. серпня. — В тутешних політичних кругах запевняють, що коли страйкова ситуація небаром не зміниться на ліпше, так Конґрес прийме небаром постанови про законодавство вчасі наглої національної потреби, на основі якого президент Злучених Держав мати-ме право взяти у свої руки копальні угля в краю і певні зелізниці, які не вспіють примінитись до вимог перевозу.

Нині президент Гардинґ мав розмову з міністром судівництва Догерті і сенатором Камминсом, головою міжстейтового торговельного комітету сенату.

Кажуть, що президент Гардинґ нараджувався про справу обняття в руки правительства копалень угля і зелізниць, та що президент в засаді годиться з тими плянами.

Президент принаглює особливо справу вирішення углевого страйку і настоює, що отворення копалень мусить послідувати по змозі як найскорше.

У справі зелізниць сенатори годяться з президентом, що уряд повинен забрати лиш ті зелізниці, які неспосібні сповнювати своїх чинностий.

ПЕРЕГОВОРИ У СПРАВІ ЗЕЛІЗНИЧОГО СТРАЙКУ РОЗБИЛИСЬ ЧЕРЕЗ КАПІТАЛІСТІВ

НЮ ЙОРК, Н. Й., 25. серпня. — Представники 5 великих братств зелізничих робітників, котрі тут робили заходи для загоди шапменів із зелізничими компаніями, переконались, що їх заходи даремні і покинули переговори.

На сім нюйорські переговори розбились і представники робітників та капіталістів розїхались домів.

Власники зелізниць стоять вперто при свому домаганню у справі відібрання права до літ служби і праці страйкарям і заповідають, що вони при свому домаганню видержать „побідно".

Страйкуючі шапмени обороняють свої права і зовсім не гадають уступати капіталістам. Вони вірять в побіду, тим паче, що мають надію, що всі зелізничники у хвилі потреби станують по їх стороні в чинний спосіб, прилучуючись до страйку.

ПРЕЗИДЕНТ ГАРДИНҐ ВІДКИНЕ БОНУС ДЛЯ ВЕТЕРАНІВ

ВАШИНҐТОН, Д. К., 25. серпня. — Сенатори, які стоять близко президента Гардинґа, заявляють, що президент заветує (заперечить) постанову Конґресу про бонус для бувших жовнірів американської армії із світової війни.

ОСІННЯ СПЕЦІЯЛЬНА СЕСІЯ КОНҐРЕСУ

ВАШИНҐТОН, Д. К., 25. серпня. — Президент Гардинґ має скликати спеціяльну сесію по виборах, дня 15. падолиста с. р. задля вирішення справи допомоги американським компаніям морської торговлі.

ЧИСЛО ЗАНЯТИХ РОБІТНИКІВ В АМЕРИЦІ ЗРОСТАЄ

ВАШИНҐТОН, Д. К., 25. серпня. — Міністерство праці оголосило звіт про теперішний стан робіт в Злучених Державах, з якого виходить, що число занятих робітників протягом липня сього року зросло в 9 ґрупах промислу, а впало в 5 галузях промислу.

АРЕШТУЮТЬ ЗА ВЛАСНУ ГОРІВКУ В НЮЙОРСЬКИХ РЕСТОРАНАХ

НЮ ЙОРК, Н. Й., 25. серпня. — Нині арештував полісмен Петрик Раен в ресторані „Рандеву" при Бродвею і 45-ій улиці бизнесмена з Шикаґо, Ілл., Леонарда Вилкакса, котрий сидів при столі з женщиною і робив для себе і для неї холодні напитки з алькоголю, який добув у фляшчині зі своєї кишені.

Арештований за свою горівку, протестував проти арештовання, кажучи, що він нічого не знає про такі дивні нюйорські закони.

Полісмен Раен арештував у сьому ресторані також головного вейтера, Фелікса Левіна за се, що позволив гостеви пити горівку в ресторані.

НІҐЕР ПОМЕР ЗІ СТРАХУ

ЕТЛЕНТИК СИТІ, Н. Дж., 24. серпня. — Ніґер Джеспер Браент, 42-літній вейтер тутешнього ресторану при 1704 Арктик евеню помер наслідком удару серця ізза переляку, який спричинила товпа, що гнала за ним і кричала: „Злінчувати його!"

Товпа пігнала за ним ізза скарги дітий, що він вдарив одну дитину.

НЮЙОРСЬКІ КУПЦІ ХОТЯТЬ КУПИТИ ЦАРСЬКУ КОРОНУ

НЮ ЙОРК, Н. Й., 24. серпня. — Сімох нюйорських купців рішилось купити від большевиків царську корону.

Вони післали до Москви свого аґента Шеніса, котрий має сторгувати і купити сю корону для них.

85-ЛІТНЯ СТАРУШКА ЛІТАЄ ВОЗДУХОМ

КЕЙП МЕЙ, Н. ДЖ., 25. серпня. — Пані Пітер Квидорт, 85-літня старушка, летіла нині з британським капітаном Джеком Робертсоном літаком у доволі значній висоті.

Вона дуже хвалила собі лет і казала, що вчасі лету чулась молодою.

ЛИСТУВАННЄ В АМЕРИЦІ.

(З Почтового Департаменту в Вашінґтоні).

Поверх одинайцять біліонів або-ж точнійше 11,335,000,000 листів (посилок першої почтової кляси) переходить що року через почту Злучених Держав. Порівнюючи те число з числом Америки виходить, що кождий мешканець Злучених Держав повинен діставити на рік 112 листів, в Анґлії на голову населення припадає щорічно 84 листи, в Німеччині 25, в Італії 24.

На протязі послідного року почтові уряди продали близько вісімдесять міліонів — 79,992,980 — експресових („спешел деливері") марок, так що, коли не вілчувати дітей, кожда людина в Америці повинна була вислати один пильний листс і один дістати. „Спешел деливері" листи не зовсім справедливо звязують з „пильною" любовною перепискою; почтова статистика показує, що в хилодних трех послідних місяцях року їх посилають більше як в маю і червни, в час весни і закохання. На півдни найбільш пильних листів посилають нігри; деякі взагалі на кождий свій лист лiплять синю подовгату десять-центову марку.

Чому нігри пишуть пропорціонально більше „спешел деливері" листів як білі, а женщини більше як мущини, се вже питаннє не статистики, а психольоґії.

КАНАДІЙСЬКІ ЖИДИ СВЯТКУВАЛИ ВИЗНАННЄ ПАЛЕСТИНИ.

В понеділоик 7-го серпня Жиди в цілій Канаді, а мабуть і поза Канадою святкували здобуття для себе Палестини. Вправді мандат над Палестиною є в руках Анґлії та для Жидів се і добре, бо Анґлія признала Палестину жидівською й анґлійський представник в Палестині Жид.

В Вінніпеґу Жиди в понеділок мали в усіх синаґоґах богослуженя, говорили бесіди. Оден з бесідників. М. Маркус. сказав, що мандат на ділі, є освободженем Жидів і здійсненнем їх замірів що до здобутя Палестини, як своєї країни.

Мандат Анґлії над Палестиною в Сан Ремо 25. цвітня 1920, а затверджено перед кількома тижнями Ліґою Народів.

Сіоністичний рух, що поставив собі за ціль здобути Палестину, почав головно Теодор Герцель. Він був кореспондентом німецької часописи підчас суду над французьким ґенералом Драйфусом, коли Герцлеви прийшла думка, що Жиди мусять конче Палестину відобрати.

Він написав тоді книжку „Жидівська держава", де виложив свій плян. Після того зібрав ся вБазилеї (в Швайцарії) великий конґрес, де Жиди обговорювали справу Палестини. Се було около 25 літ назад.

Опісля провід сіонізму взяв в руки Хаїм Вайцман і зробив для жидівської справи дуже богато. Були й инші, що для сеї справи богато працювали.

Додати треба, що навіть таки сам Герцель був з сею справою на авдієнції в німецького і турецького цісаря, в російських міністрів, а навіть в папи.

Ціль Жидів — заселити Палестину Жидами. Однакож там мешкають нині Араби, що становлять 80 процент населення, отже є вони проти жидівських замірів. Тількож, що Жидів піддержує Анґлія.

ВІДНОВЛЕННЯ ЧИТАЛЬНІ В МИКЛАШОВІ, ЛЬВІВСЬКОМУ ПОВІТІ

Дня 11. серпня с. р. відновлено в селі Читальню „Просвіти". На загальних зборах явився відпоручник львівської Філії. Зібрані члени вислухавши з діяльности Читальні за час від 1918 р., вибрали виділ, який дає запоруку, що Читальня буде розвиватися добре. Читальня має свою будівельну площу вартости що найменше 500.000 мп. — без одного сотика довгу, на якій має намір побудувати в можливо короткім часі читальняний дім.

Аматорський кружок, що заснувався при Читальні, уладив дня 16. ? м. м. представлення. Відограно штуку „Сватання на Гончарівці". Представленя вдалося дуже гарно. Найповажнійші громадяне явилися на представленню, що й причинилося до заховання взірцевого порядку.

Відновлена осінью м. р. „Торговельна Спілка" розвивається дуже гарно. Завдяки пожертвованню членів, що довший час даром доставляли підвод по закупно товарів вже сьогодня виказує поважні зиски.

ЧЕХИ КУПУЮТЬ ПОБОЄВИЩЕ ПІД ЗБОРОВОМ.

Дня 2. липня 1917 р. чехословацька бриґада леґіону, який боровся по стороні російській проти Австрії, наступала на позиції під Зборовом в Галичині. В тому бою згинуло 190 чеських леґіоністів, а 600 було ранених. Австрійські позиції здобуто і забрано 200 Австрійців у полон. Побоєвище під Зборовом стало історичним місцем чеської армії і чеський уряд перевіз до Праги тлінні останки невідомого чеського леґіонера, що упав в тім бою. Тепер з Праги доносять, що чеське товариство опіки над военними могилами хоче закупити ціле побоєвище під Зборовом. Ініціятиву до того дав чеський консуль у Львові, який звернув своїм землякам увагу, що селяне біля Зборова нищать могили, орють поле на побоєвищі і заводять там пасовище. Чеський уряд має закупити поле, засіяне чеськими могилами, і поставити памятник за суму зібрану чеським народом на ту ціль.

ХОЛЕРА НА УКРАЇНІ.

В Київі занотовано 160 нових випадків холери, перенесеної голодуючими з Росії. Більшість жертв — Жиди.

В Одесі останній місяць було 2820 смертних випадків холери. В Катеринославській і Волинській ґуб. пошесть поширюється.

В Севастополі кождого дня нотують до 100 випадків холери. Медикаментів не має, наслідком чого хорих не лічать і нікого не щіплять проти пошестних недуг.

ДОРОЖНЯ В МОСКВІ.

Оборонці соціялістів-революціонерів на процесі в Москві Вандервельд Лібкнехт і Розенфельд за 5-дневний побут в Москві стратили на харчі 15 міліярдів совєтських рублів, т. є. 300.000 чеських корон. Чеська преса запитує, скільки заплатили за свій побут в Москві провідники чеських комуністів Шмераль і Муна? Комуністична ґазети відповідає, що чеські комуністи в Москві не платили нічого, бо на процесі були вони в ролі експертів безплатно.

УБИЛА ЗА ЗРАДУ.

Минулої неділі у Львові при вул. Курковій напала Францішка Вербова на Віктора Віттінґера та Евгенію Міхальську і поранила їх ножем. Особливо тяжко покалічила в уста, лице і грудь Міхальську. Арештована Вербова призналася, що хотіла замордувати Веттінґера за те, що він колись любив її, а тепер віддав серце Евгенії Міхальській. Призналась також, що жалує, що не удалось їй замордувати колишнього улюбленого за його зраду.

МАХНО СТАНЕ ПЕРЕД СУДОМ.

Польська преса доносить, що славний повстанчий отаман Махно перебуває в таборі у Стшалкові. За знищення польських кольоній на Україні, пошкодовані Поляки задумують поставити славного Махна перед польський суд.

СМЕРТЬ ПІД КОЛЕСАМИ ЗЕЛІЗНИЦІ

Недалеко львівської головної стації через необережність упав Петро Качмарчук під колеса потягу підчас переходу через шини і згинув на місці.

ПЕРШИЙ ПОЧИН ДЛЯ ЗБІРКИ НА „ФОНД НЕГАЙНОЇ ДОПОМОГИ РІДНОМУ КРАЄВИ" ВИЙШОВ З ГЕМТРЕМК, ДІТРОЙТ, МИШ.

ПЕРША ЗБІРКА З ГЕМТРЕМК НА ЧИННУ БОРОТЬБУ ЗА ВІЛЬНІСТЬ НАШОЇ ГАЛИЧИНИ ВИНОСИТЬ $1,188,75.

ГЕМТРЕМК, Дітройт, Миш., 22. серпня. (Спеціяльна кореспонденція „Свободи"). — З ініціятиви Тов. „Січ", відділ 24, і за стараннем місцевого Комітету, відбулось тут 20-го серпня, 1922, в салі „Української Хати" при 2240 Ґрейлінґ евеню величаве віче в справі ФОНДУ НЕГАЙНОЇ ДОПОМОГИ РІДНОМУ КРАЄВИ. Віче увінчалось надсподівано прегарним успіхом. ЗІБРАНО ГОТІВКО $1,188,75, кромі декларованих жертв.

На віче зібралось понад 500 місцевих Українців і Українок. Віче відкрив о. Д. Добротвор, місцевий парох. Проводили вічу: Василь Седляр, Максим Гарматюк, Теодор Ломака. Промовляли: Поручник Укр. Армії, Ом. Т.; др. Степан Гриневецький з Шикаґо, Ілл., начальний отаман Січи в Злучених Державах; о. Володимир Довгович, парох з Дітройт, Миш.; о. Филимон Тарнавський, парох з Клівленд, Огайо. В часі перерв співав місцевий мішаний хор ім. Івана Котляревського під батутою Дмитра Атаманця.

На закінченнє всі присутні загреміли: „Не пора, не пора", „Ще не вмерла", „Ми Гайдамаки", „Грає трубка", „Гей там на горі Січ іде", а начального отамана піднесли на руках в гору.

О 9-ій годині вечером коштом місцевої Січи була спільна перекуска для гостий, вчасі якої були також промови і співи.

О 11-ій годині вночі всі розпращались і розійшлись домів.

МОСКОВСЬКІ БОЛЬШЕВИКИ РОЗСТРІЛЯЛИ 600 УКРАЇНЦІВ В КИЄВІ

ЛЬВІВ, 3. серпня. — В Києві у звязку з побільшеннем українського національного руху знову збільшено червоний терор проти Українців. Особи, що недавно втікли відтіль, повідомляють, що в останньому часі в одному тільки Києві розстріляно 600 українських діячів, в більшости членів селянських орґанізацій і селянської інтеліґенції.

ЗАПОВІДАЮТЬ НОВИЙ БОЖЕВІЛЬНИЙ КРОК ДЕ ВАЛЕРИ

ЛОНДОН, 25. серпня. — В Даблині, столиці Ірляндії, розійшлась чутка, що звісний Де Валера находиться недалеко на північ від Даблина, де збирає нову армію повстанців.

З тими повстанцями має він напасти на Даблин в понеділок підчас похорону Коллинса і захопити столицю, а з нею і владу в краю, у свої руки.

Люди не беруть поважно тих повстанських погроз, але, привикши до всього можливого і неможливого, не виключають і такої ще авантури.

ПОЛІТИКА ІТАЛІЇ У ВІДНОШЕННЮ ДО АВСТРІЇ, НІМЕЧЧИНИ І „МАЛОЇ АНТАНТИ"

ВІДЕНЬ, 24. серпня. — Італійське правительство вислало ноту до Австрії, Німеччини, Чехословаччини, Югославії і Румунії, в якій повторяє свій спротив проти прилуки Австрії до Німеччини або вступлення до „малої антанти".

Італійське правительство каже, що такий акт вважало би визовом до війни.

КОМІСАРИ КРАДУТЬ БРИЛЯНТИ

ПРАГА, столиця Чехословаччини, 24. серпня. — З Києва доносять, що тамощній большевицький революційний трибунал засудив на смерть через розстріл начальника „інформаційної части окремог відділу" (чекіста) комуніста Ахмедова.

Засуд видано по трусі, який переведено в його домі, підчас якого найдено у нього велике число брилянтів та інших дорогоцінностий.

КАКС У ЛОЙДА ДЖОРДЖА

ЛОНДОН, 25. серпня. — Британський премієр Лойд Джордж виїздить на відпочинок до літної палати Чекерс, куди запросив у гості Американця Джеймса М. Какса, демократичного кандидата на президента Злучених Держав з 1920 року.

АРАБИ ПРОТИ ЖИДІВСЬКОЇ ВЛАСТИ В ПАЛЕСТИНІ

ЄРУСАЛИМ, столиця Палестини, 25. серпня. — В місцевости Наблус, 33 милі на північ від Єрусалима, відбувся конґрес Арабів, який виступив проти анґлійської політики в Палестині, яка стремить перетворити Палестину в жидівську державу.

Конґрес рішив вислати послів до всіх арабських земель, щоби пристали до союза східних народів.

Також постановив удатись до Анґлії й Америки і вести там пропаґанду за освободженнем арабського народу в Палестині.

В Палестині є около міліон Арабів, а ледви 100,000 Жидів.

БУВШИЙ НІМЕЦЬКИЙ ЦІСАР ХОЧЕ ЖЕНИТИСЬ

ЛОНДОН, 25. серпня. — Тутешній Таймс доносить, що бувший німецький цісар Вільгельм ожениться сеї зими з вдовою з королівського роду, яка має троє дітий.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign ond Jersey City Rates.		В Джерзи Сіті і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.7

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ЯК СЕ БУЛО 10. МАЯ С. Р. В ҐЕНУЇ?

З поінформованих кругів подають отсі докладнійші вісти про хід нарад у справі Східної Галичини в Ґенуї:

Представник Італії ШАНЦЕР і представник Анґлії ЛОЙД ДЖОРДЖ і навіть представник Франції БАРТУ на конференції з 10-го мая с. р. годилися без ніяких застережень, що ПИТАННЄ СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ — СЕ АКТУАЛЬНА, НАГЛА Й ДАВНО ДОЗРІЛА ДО ВИРІШЕННЯ СПРАВА. Дискусія оберталась тільки довкола формального питання, хто має вирішити державне становище Східної Галичини: ґенуенська конференція, Найвисша Рада чи Ліґа Народів. Вкінці згодились на те, що справа східно-галицької державности входить у другу точку постанов для ґенуенської конференції, принятих у Кан і її буде розглядати в Ґенуї політична підкомісія. До сього, як відомо, не прийшло, бо не вдалось осягнути порозуміння з Росією.

Аби не було ніяких сумнівів, кого провідні мужі антанти вважають управненим заступати справу Східної Галичини, слід зазначити, що зараз на вступі сього засідання сконстантував Шанцер, що його скликано, щоб заняти становище до східно-галицької державности, в якій то справі предложила відповідні меморіяли ДЕЛЕҐАЦІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ РАДИ СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ. В тій справі — сказав він дальше — прийшли також численні телеґрами ВІД КОЛЬОНІЙ УКРАЇНЦІВ, ГОЛОВНО З АМЕРИКИ.

В дискусії, яка розвинулась над нашою справою, сконстатував перший Лойд Джордж, що „СХІДНО-ГАЛИЦЬКА СПРАВА Є НЕВИРІШЕНА БІЛЬШЕ ЯК ТРИ РОКИ ТА ЩО ВОНА ПОСТІЙНО ЗАГРОЖУЄ МИРОВИ ЦЕНТРАЛЬНОЇ ЕВРОПИ". Теперішнє положеннє Східної Галичини, коли конференція не доведе до порозуміння з Росією, дасть — на його думку — ріжного рода претексти Росії до інтервенції. Він пригадує дальше, що ¾ НАСЕЛЕННЯ СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ Є УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОСТИ І ПОЛЯКИ ДЕРЖАТЬ СЕЙ КРАЙ ЛИШ ЗБРОЙНОЮ СИЛОЮ. НАЙВИСША РАДА НА СВОЇХ ЗАСІДАННЯХ В ПАРИЖІ ВИСКАЗАЛАСЯ КІЛЬКА РАЗІВ ПРОТИ ДОМАГАНЬ ПОЛЬЩІ В СІЙ СПРАВІ; ОДНАЧЕ ПОЛЬЩА ЗОВСІМ НЕ ВВАЖАЛА НА РІШЕННЯ АЛІЯНТСЬКИХ ДЕРЖАВ І ДАЛІ ДЕРЖИТЬ ПІД ВІЙСКОВОЮ ОКУПАЦІЄЮ СЕЙ КРАЙ ПРОТИ ВОЛІ НАСЕЛЕННЯ. ТРЕБА ВЖЕ РАЗ ПОКІНЧИТИ, ґоворив Лойд Джердж, З ТИМ БЕЗНАСТАННИМ ВІДКЛАДАННЄМ СЕЇ СПРАВИ ЗАДЛЯ ПРОСТИХ ПИТАНЬ ПРОЦЕДУРИ, БО Є ПЕВНИМ, ЩО В ЕВРОПІ НЕ БУДЕ МИРА ТАК ДОВГО, ЯК ДОВГО ТАКА ВАЖНА ПРОБЛЄМА НЕ БУДЕ ДЕФІНІТИВНО ВИРІШЕНА".

Забираючи голос вдруге, додав Лойд Джордж для підпертя своїх тез, що одною з найважнійших цілий ґенуенської конференції є установленнє мира в Европі. І питає дальше: „ЯК МОЖНА ПРИВЕРНУТИ СЕЙ МИР, КОЛИ ТАКА ТЕРИТОРІЯ ЯК СХІДНА ГАЛИЧИНА НАХОДИТЬСЯ ПІД РЕЖІМОМ ВІЙСКОВОЇ ОКУПАЦІЇ?"

Подібне становище заняв також представник Італії. І Барту не боронив ні словечком польської військової окупації, хоч і противився вирішуванню галицької справи в Ґенуї.

Шанцер, відповідаючи на заміти Барту, зазначив, що дебата, яка розвинулася над справою Східної Галичини, зводиться в основі до питання інтерпретації: чи поладнаннє справи Східної Галичини в Ґенуї можна зачислити до відповідних способів „для приверненя мира на тривких основах", себто до пункту 2. дневного порядку, принятого в Кан для конференції в Ґенуї. Се питанне вирішено вкінці позитивно. Лойд Джордж ішов у сій справі ще дальше, заявляючи, що питаннє Східної Галичини є одною зі справ, намічених не тільки в пункті 2., але також в пункті 3.: „Основні умови для приверненія довіря без нарушування істнуючих договорів".

На закінченнє дискусії Лойд Джордж зазначив, що три справи торкаються европейського мира, крім справ, які тоді дискутувалися з російсько-українською советською делеґацією: справа СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ, ЛИТВИ Й БЕСАРАБІЇ. „Без ніякого сумніву — сказав він — поладнанне сих трох справ є необхідно потрібне, щоб запевнити мир у Середущій Европі. Бо коли ті справи не будуть вирішені дорогою порозуміння, не буде мира в сих країнах і одного або другого дня грозить там з тої причини вибух конфлікту, в який усі европейські держави будуть меньше або більше замішані. Кожда з тих трох справ дає червоній армії претекст, а навіть управненнє, до інтервенцій. Ось чому є основною конечностю, коли мається волю привернути дійсно мир в Европі, поладнати сі спірні справи, які з бігом найблизшого року грозять на випадок невирішення заколоченнем европейського мира.

Кінчаючи свою промову, Лойд Джордж ствердив, що мимо всіх зусиль сі три проблеми істнують далі, тому негайне вирішенне їх конечне.

Отсе найважнійші думки пропамятної дискусії з 10. мая с. р. в Ґенуї. З них неупереджений читач пізнає, що відвічальні мужі великих держав ставили нашу державну галицьку справу в цілій її ширині і глибині, ставили поважно й серіозно, яко справу важну, пекучу, невідкличну, невирішенне якої загрожує Европі великими небезпеками й конфліктами.

„ВАРЯГИ".

(Від власного кореспондента).

„Засіданнє повної екзекутиви Комуністичного Інтернаціоналу відбулося в Москві між 7. і 11. червня с. р. при співучасти делеґацій з 25 держав...

Від комуністичної партії України (був присутний). Фелікс Кон..."

(Львівська **„Земля і Воля"**, орґан української соціяльно-демократичної партії, ч. 17, з 30. липня 1922).

Українська історична леґенда каже, що перші українські князі були Варяги.

Не вміли наші предки завести порядку на своїй землі і вислали депутацію до Скандинавії, до князів Варягів, яка поклонилася чужинецьким князям з отсими словами: „Наша земля велика й богата, але нема в ній порядку. Ідіть і княжіть над нами".

* * *

Недавно визначний український діяч старшого покоління, Евген Чикаленко, пригадав знов історичну леґенду про Варягів.

Причина невдачі будови української держави лежить на його думку в тім, що ніхто з Українців не може мати в українськім громадянстві такого авторітету, який потрібний для будування держави.

Когонебудь вибрати би головою держави (все одно чи як президента республики чи як монарха), — хочби се був найбільше заслужений український діяч, — зараз знайдеться безліч инших осіб і груп, які будуть його поборювати, щоб заняти його місце.

Українці можуть слухати тільки чужого, тільки чужий може мати в них авторітет, потрібний до будови держави.

І тому треба запросити „Варяга", себто члена якоїсь чужинецької династії, щоби став монархом України.

Така основна ддумка Чикаленка.

З його пізнійших заяв вийшло, що кандиддатом на такого Варяга він уважає Вільгельма Габсбурґа (Васля Вишиваного).

* * *

А покищо на Україні панують „Варяги-чужинці.

Совітське правительство Московщини, завоювавши Україну, задекретувало, що вона на зверх має творити Українську Соціялістичну Радянську Республику.

Головою Ради Народніх Комісарів Української Соціялістичної Радянської Республики совітське правительство Московщини назначило типічного „Варяга" Раковського.

Раковський є родом з Добруджі і доки Добруджа належала до Болгарії, Раковський виступав на міжнародніх соціялістичних зїздах як представник болгарських соціялістів.

Потім, коли Добруджа перейшла до Румунії Раковський став провідником румунських соціялістів.

Підчас світової війни був інтернований румунським правительством. Волю принесла йому російська революція: російські жовніри визволили його з румунської неволі (1917 р.).

Через рік Раковський приїздить до Київа як голова делеґації правительства Совітської Московщини для мирових переговорів з Україною (1918).

Ще рік — і совітське московське правительство назначує Раковського головою Ради Народніх Комісарів Української Соціялістичної Радянської Республики (1919).

Московські Варяги, які панують над Україною, мають у Раковськім вірного слугу.

* * *

А ось ще один „Варяг", **Фелікс Кон**, який виступає як представник комуністичної партії України.

Фелікс Кон є Жид з роду, Поляк по культурі. Як діяч польської соціялістичної партії „Пролетаріят" дістався на Сибір, звідки визволила його російська революція 1905 р. Якийсь час працював у польській соціялістичній партії в Варшаві, потім перенісся до Галичини, де так само працював у польській соціялістичній партії.

Підчас світової війни був у Швайцарії, звідти з вибухом російської революції виїхав до Росії.

Через якийсь час виступає як представник польської комуністичної партії.

В кінці бачимо його в Київі як одного з діячів комуністичної партії України.

* * *

Раковський, Кон — се тільки найяркійші типи „Варягів", які панують над Україною.

Вони самі властиво не панують, тільки **служать** дійсним Варягам — Москалям.

З Україною вони нічим не звязані. Ані не вродилися на Україні, ані не виросли на Україні, не знають ані українського народу ані його мови ані його культури.

Україна їм зовсім чужа.

Їх відношеннє до України таке, яке диктують їм ті, кому вони служать: совітські володарі з Кремлю.

Тільки вони ще гірші від московських Варягів. Бо московські Варяги все таки звязані з Україною — тим, що довго панували над нею, що привикли вважати її частю своєї вітчини.

А Раковський, Кон?

Як виконують свою службу на Україні, так могли би виконувати на якімнебудь кусни земної кулі.

Що їм Україна?

Що більше — що їм Московщина?

Сьогодня вони слуги володарів з Кремлю. Завтра — коли в Кремлю засядуть инші володарі — вони виберуться куди инде, без найменшого жалю за Україною, за Московщиною, хиба за своєю службою.

Чи се служба ідеї соціялізму?

Ні! Кожда людина є сином своєї землі і тільки своїй землі може служити.

А коли обставини відірвуть її від своєї землі, мусить врости в иншу землю, коли хоче служити їй.

Коли-ж не вросте, стає паразитом, служить тільки собі.

Маркс і Енгельс — були Німці.

Прудон, Блянкі, Сен Сімон, Фуріє, Жорес—були Французи.

Бакунін, Крапоткін, Плеханов, — були Москалі.

Крапоткін над 40 літ прожив у Швайцарії, Франції й Анґлії, писав по французьки й анґлійськи, мав приятелів в Західній Европі. А одначе при першій змозі, маючи майже 80 літ, вернув до Росії, щоб останні сили віддати рідній землі і в ній зложити свої кости.

Плеханов — так само.

Чи Раковський або Кон будуть коли так тужити за Україною?

* * *

Може скажуть:

Троцький, Літвінов, Зиновєв і богато инших між теперішніми володарями Кремлю — се також не Москалі, тільки Жиди.

Так. Але Жиди, які вродилися в Росії, виросли на московській культурі, зріднилися з нею і де не були все мріяли, про поворот до Росії.

Про одного з них оповідали мені: Припадок приніс йому богатство. Жив у Парижі. В таких відносинах, що перед війною видавав кілька тисяч франків місячно. І той чоловік говорив: Коли-б знаттє, що якими двома роками вязниці можна окупити поворот до Росії, він зараз туди вернув би.

Чи Раковський або Кон будуть так рватися на Україну?

Між тими, що видають прикази з Кремлю, знаю тільки про одного, який — рідня Раковському й Конови.

Се — Радек (властиве імя: Собельзон).

Жид з Західної Галичини, який, доки жив у Галичині, був польським соціялістом, потім у Німеччині був німецьким соціялістом, тепер є московським комуністом і кандидатом на голову то німецького то польського комуністичного правительства, коли-б там наступив комуністичний переворот.

Та все таки Радек не належить до **перших** у Кремлю. Один часопис подавав навіть, що Радек мав нарікати, що не може стати народнім комісарем, бо сьому на перешкоді стоїть упередженнє до його чужинецького походження.

Троцький, Літвінов, Зиновєв і инші — Жиди, але Жиди, які виросли на московськім ґрунті і вважають себе Москалями.

Раковський чи Кон не виросли на українськім ґрунті, вони прийшли на Україну як слуги Варягів-Москалів і як їх слуги панують над Україною.

* * *

В проблємі „Українська Соціялістична Радянська Республика" є дві сторони: національна і політично-соціяльна.

Національна: чи „Українська Соціялістична Радянська Республика" є **українська** держава?

Політично-соціяльна: Чи „Соціялістична Радянська Республика" є тою формою української держави, яка відповідає інтересам українського народу?

На перше питаннє: Чи „Українська Соціялістична Радянська Республика" є **українська** держава? — відповідь ясна.

„Українська Соціялістична Радянська Республика" не є українська держава, тільки територія занята Совітською Московщиною і залежна від неї. Назва сеї території: „Українська Соціялістична Радянська Республика" се тільки форма, в якій Совітська Московщина виконує своє пануваннє над Україною. Се пануваннє виконує вона як через Москалів так і через ріжних чужинців, які пішли до неї на службу. До таких чужинців належать Раковський і Кон.

На друге питаннє: Чи „Соціялістична Радянська Республика" є тою формою української держави, яка відповідає інтересам українського народу?" — відповідь випливає з відповіди на перше питаннє.

Совітська Московщина, завоювавши Україну, **накинула** їй **свою** форму державного ладу. Державний лад „Української Соціялістичної Радянської Республики" не залежить від українського народу, тільки від окупаційної влади Совітської Московщини.

* * *

Доти на Україні не буде добра, доки над нею будуть панути Варяги-чужинці, — все одно, чи прошені чи непрошені.

Доки український нарід не переймеґься думкою, що він і тільки він є господар української землі і доки не витворить таке розуміннє і таку силу, що викине з своєї землі всяких „Варягів" і сам заведе на ній такий лад, який йому потрібний.

Доки не навчиться йти одним фронтом проти ворогів-чужинців.

Доки не навчиться шанувати і слухати своїх заслужених людий.

Доки в умах українських діячів жити-ме думка про „спасителя-Варяга", думка, яка свідчить про недовірє до себе і до свого народу.

Доки вся Україна не стане під прапором: **Україна для Українців!**

Гайдельберг, 5. серпня, 1922.

Д-р Михайло Лозинський.

РЕВІЗІЇ.

Повертаючого до дому гром. Гулеюка Олексу задержав в п. Косів постерунковий В. Іваньскі і перевів особисту ревізію, забираючи особисті документи, на які мимо жадання не дав навіть посвідки. На другий день той сам жадарм заявив, що й посвідки про переведення ревізії не дасть, а ревізію перевів, бо „йому так хотілося". Ревізію переведено з особистої пімсти.

ПОДКАРПАТСЬКИЙ БАНК В УЖГОРОДІ.

(Спеціяльна кореспонденція „Свободи").

Банковість на Підкарпатській Руси сильно розвинена. Тому, що мадярські закони не ставили жадних обмежень творенню банків, їх ще з мадярських часів є тут чимало. Крім того ріжні чеські банки заложили свої філії. І нині число банків на Підкарпатській Руси переступило 30.

Найзамітнійшим для нас є народний, чисто руський т. зв. „Подкарпатський Банк", акційне товариство в Ужгороді.

Заложений він в маю 1920 р. за ініціятивою руської еміґрації в Америці з основним капіталом 5,000,000 ч. к. акцій, які підписали також по більшій части американські Русини. Замітне, що тодішня влада Підкарпатської Руси хотіла й тут спрячи разом народовців із москвофілами, але перші це рішучо відкинули й рішили навіть обійтися без допомоги правительства. Головою дирекції вибрано о. директора Августина Волошина, заступником, директора „Мід-Юропін Іміґрант Говм" в Ню Йорку. Управу банку поручено директорам д-рови Юліянови Бращайкови і о. Константинови Грабарови та прокуристови Василеви Фединцеву. Всю майже підготовну орґанізаційну роботу зробив галицький Українець др. Михайло Новаковський.

Час основання цього банку був взагалі для фінансових операцій дуже пригожий. Передовсім банк яко новооснований не мав за собою наслідків военного часу з обезціненою валютою, з военними позичками тощо, які або зовсім знищили богато поважних фінансових інституцій або дуже відбивалися на їх дальшій екзистенції.

Помагаючи молодій чеській адміністрації в забезпеченню країни поживою в часі голоду в 1920 р. спровадив банк з Румунії 52 ваґони кукурузи і майже за тусаму ціну розпродав населенню. Банк дав позички ріжним підприємствам, які стремлять до упромисловлення країни, а також богато позичок приватним людям.

З часом банк зискав довіре і ріжні публичні інституції, підприємства, а то й уряди зачали льокувати свої капітали. Вкінці банк одержав монопольну торговлю сіллю на Пр. Руси.

Завдяки праці дирекції й урядництва банку, зложеного майже виключно з Українців осягнув банк від часу свого дійсного функціонування то є від 1. серпня до 31. грудня 1920 р. суму чеських корон 46,798,373.44 загального обороту й 281.-754.88 ч. к. чистого зиску. В першій тій половині 1920 р. припало на кожду акцію 20 ч. к.

Перші загальні збори акціонерів відбулись дня 14. вересня, 1921. Вибрали вони тусаму дирекцію.

В торговельному році 1921. розвій банку пійшов ще дальше. Найперше він перенісся на найбільшу площу в Ужгороді, до дуже вигідного льокалю. Се тут при дуже острій кватирній кризі треба назвати великим успіхом. Число акціонерів зросло до 553 (акція по 500 ч. к.). Відчулася потреба підвисшення акційного капіталу. Дальший розвій примусив банк заложити свої філії на Підкарпатській Руси і Словаччині, а саме в лютім в Мукачеві, в Ясіню в квітни, в Михайлівцях в падолисті, і в Мараморошській Солотвині (також у падолисті). Заміряє Заложити ще одну філію в Густі.

Треба згадати, що зараз по своїм заснованню повстала його філія в Америці, а саме „Амерікен Форейн Ексчендж Бенк в Мікіспорт, Па.", від якої банк одержує величезні суми на виплати в краю.

За той рік мав банк чистого зиску 400,110.66 ч. к. На кожду акцію припало кар. 30.

Другі загальні збори відбулись дня 27. мая с. р. Вибрано тусаму дирекцію з тою зміною, що додано до дирекції ще одного члена від консистарії і вибрано ним ректора духовної семінарії о. д-ра Семена Сабова. На зборах принято зміну статутів, яка ставить банк на першорядну руську фінансову інституцію.

Управа банку є в добрих руках. Урядництво солідне, як згадано, по більшій части Українці. Замітне, що другі загальні збори акціонерів відспівали „многая літа" урядникам Українцям за їх щиру і повну самовідречення службу.

Банк жде світла будучність і визначна праця в економічному піддвигненню нещасної, бідної країни.

Яко конкуренцію заложили кацапи свій „Русскій Народний Банк", в якого дирекції зійшлися всі кацапські головачі. Взяли собі на директора якогось славного кооператора з Арханґельська; обіцяли платити по 4,000 ч. к., тай ждали чудес. А банк не йшов. Тимчасом Ґаґатко повикидав з дирекції всіх старих, поміркованих кацапів. Але принятому директорови не платив нічого і той найперше побив йому морду, а ще й запізвав до суду о зворот платень. Справа ще не скінчилася.

Діла кацапського банку ідуть дуже погано. Отсе недавно оголосив був орґан чеських комуністів „Руде право" (Червоне Право) лист ужгородських кацапів до берлінських в якім просили їх вплинути на чеську владу, щоби дала субвенцію „Русскому Народному Банкови". Оголошенне того листа поставило в дуже немиле становиско берлінських кацапів, а ще більше чеську владу. Вона нічого не дала; тому банк не живе, а лиш животіє.

Іронія долі поставила його на тійсамій площі Ужгороду таки напроти Подкарпатського Банку. І він стоїть та приглядається, як двері „Подкарпатського Банку„ пожирають, а потім викидають богато людий. Наче пчоли, що зложили все своє в улик!

ЖІНКИ РОБІТНИЦІ В НЮ ЙОРКУ І НЮЙОРСЬКІМ СТЕЙТІ.

В окремім бюлетені нюйорського стейтового Департаменту Праці п. з. „Працюючі Жінки" (Вумен Гу Ворк) зібрано й опубликовано отсе деякі нові причинки до пізнання чисельного значіння й індустріяльного становища працюючого жіноцтва Америки.

З 4,215,968 женщин у віці звиш десятки літ живучих в стейті Ню Йорк працює задля грошевого заробітку 1,135,246 або ж трохи більше як четверту часть, часть, з того більше як половина, а саме 691,729 в місті Ню Йорку. В те число не включені жінки, що працюють лише на своїм домашнім господарстві, не за грошеву плату. В загальнім числі працюючого населення стейту Ню Йорк женщини творять теж трохи більш як четверту частину; перепись наличує 3.367.907 працюючих мущин і 1,135,246 женщин робітниць.

Найбільше число женщин, 351,104. працює в фабриках і механічних індустріях нюйорського стейту, з того 204,130 в самім місті Ню Йорку. З окрема кравецька індустрія зайняла більш як сто тисяч женщин робітниць, а ткацька близько пятьдесять тисяч. Взагалі в фабричній та механічній промисловости женщини творять пяту частину всего робітництва.

263,588 женщин заробляє бюровою роботою, з того 184. 584 в Ню Йорку місті. Мало не половина — точно сорок сім процент — всіх офісових робітників в Ню Йорку женщини: машиністки, стенографки, бухгалтерки то-що.

Між домашною й особистою прислугою женщини (куховарки, покоївки робітниці по ресторанах і готелях) числом 263.-463 перевисшають мущин і становлять 56 процент робітництва тої професії.

126.523 жінок займається професіональною роботою (співачки, музикантки, акторки, лікарки, фелчериці, акушорки, доглядачки, хорих і т. д.). 86,079 працює в торговлі, 33,422 в транспорті, 9,269 в хліборобстві 1,684 в публичній службі (урядовці) і 114 в копальнях.

За послідних десять літ число женщин працюючих в офісах і в транспорті більш як подвоїлося; за те значно зменшилося число домашної прислуги.

По закону час праці для робітниць в фабриках, ресторанах і торговельних підприємства обмежений до десяти годин на день і 54 годин на тиждень, і заказана нічна праця поміж десятою годиною вечер і шестою рано. Одначе для 434,-475 женщин робітниць в нюйорськім стейті право по закону не установлений; з окрема нема ніяких законних обмежень праць для домашної прислуги.

Що до заробітної плати, то бюлетен не подає загальних статистичних даних і згадує про неї лише в звязку з відшкодованим за індустріяльні випадки. Зрештою стверджує лише, що заробітна плата женщин майже все менша як мущин, навіть тоді, коли женщина робить ту саму роботу і продукує стільки саме. Нещасних випадків трапляється женщинам робітницям богато менше як чоловікам, звичайно тому, що вони працюють в менш небезпечних індустріях. Лише 13 процент працюючих жінок належить до робітничих професіональних юніонів.

Яких 25.000 робітників в нюйорськім стейті працює в себе по хатах (гом ворк) віддаючи зроблену роботу підприємцям. В тім числі є яких 6,000 чоловіків, 800 дітей нисше шіснайцятого року життя, решта женщини. Найбільше між ними Італіянів і Жидів. Їхна робота — кравецтво вишиванє та штучні цвіти.

Бюлетен звертає увагу, що серед женщин робітниць хороби поширені о 50 процент більше як серед чоловіків.

В послідній частині бюлетена зібрано нюйорські стейтові закони про працю жінок і дітей в індустрії. Одначе жіноча праця в бюрах, театрах, готелях, на фармах, в домашній службі і при телефонах і телеграфах не нормована ніякими законами.

Іван Франко.

БУРКУТСЬКІ СТАНСИ.

I.

Кожда кичера в млі,
Кождий плай закуривсь —
Що за мла на твойому чолі?
Ти чого, брате мій, зажуривсь?

Як потік клекотить!
Як чуде Черемош!
Щось таємнеє душу гнітить,
Якихсь дум обігнатися не мож.

Щось таке, мов докір
Над душею гука,
Мов та каня, що в млі поверх гір
Сумно скиглить і дощ наклика.

II.

Дівчино, моя ти рибчино,
Дівчино, кохання моє,
Ти мого страждання причино,
Скарбнице, що щастя дає!

Обоє підемо, обоє
В далеку мандрівку життя.
Нічого не страшно з тобою,
Бо ти чудодійне дитя.

Ти стрілиш очима — і горе
Розвіється мов мла на версі;
Всміхнешся — й розбухане море
Поклониться твоїй красі.

III.
ОЛЬЗІ С.

Найгарніша для нас
Заграничная квітка;
Найлюбійше лице,
Що стрічається зрідка.

Найчистійша сльоза
Причарована штукою;
Найвірнійша любов
Усвячена розлукою.

IV.

О, розстроєна скрипка, розстроєна!
Стілько рук нетямущих, брудних
Доторкалось струн чарівних, —
І вона їх розстроєм напоєна.

Ріже ухо страшними акордами,
У тонації ніяк не встоїть...
Де ти, майстре, щоб вмів настроїть,
Оживить її співами гордими?

ЗАГАЛЬНЕ ПОЛОЖЕННЯ В СОВІТСЬКІЙ РОСІЇ

С. Прокопович і Е. Кускова, котрі прибули з Росії до Праги, подають в „Русспрес-і" такий огляд положення в Росії:

Перш усього належить стверджити скріплення релігійности в російських народі. Подібно поширилася також грамотність у сільської людности. Мужики радо посилають дітей до школи, одначе домагаються, щоби ці школи відповідали їх потребам, особливож домагають селяне обовязкового навчання в школі Божого закону.

В сов. Росії поширюється незвичайно антисемітизм. До того причинилося богато забраних церковних скарбів. Робітники і селянство освободились цілковито від комуністичних впливів. Особливо протикомуністично настроєна сільська людність. У Вологді напр. відбувся з початком 1922 р кооперативний зїзд, на якім предкладано комбіновану лісту кандидатів, до якої входили би й комуністи. Одначе проти сього виступили енергічно хлібороби. наслідком того комуністичні кандидати не одержали ні одного голосу.

Селянин підчас революції політично значно виробився. Він виявляє під сю пору більше інтересу до політичних справ, чим мешканці міста.

Економічний розвал Росії постійно збільшується. До яких розмірів дійшов економічний край, видно з того, що напр. у Вологді протягом 8 місяців службовики не одержували платні. Сей брак грошей має такий наслідок, що інтелігенція покидає установи, які під сю пору не можуть забезпечити їй навіть давного мінімум істнування.

Головне своє завдання бачуть Прокопович і Кускова в створенню „республиканського союза", який обєднив би всих російських діячів, котрі приймуть такі основні точки програми для будучого протибольшевицького уряду в Росії: 1) Виключення політичної пімсти наслідком урядових ділань, 2) усунення реставраційних спроб і 3) занехання соціялистичних експериментів під сю пору. Загальное Прокопович і Кускова вважають політичний настрій Росії бодрим, різко протикомуністичним.

Клим Поліщук.

БЛАГОВІЩЕННЯ.

Братам Галичанам.

ЗАСПІВ.

Сумна Ти, свята Україно!
Пустеля Тибетська в Тобі.
Молитва Твоя — на руїнах.
А клич Твій — у пяній юрбі!..

Ніколи не знала Ти волі,
Хоч завжди чудова в красі:
Рабом споконвічним на полі
Шукаєш Ти щастя в росі!..

Та щастя Твоє — не для Тебе
І доля Твоя — не Тобі:
Бо хто ж може взяти на себе
Вагу Твого горя в журбі?!..

Були, що трощили шоломи
Й тупили за Тебе мечі,
Та вже не вернулись додому,
А тінями ходять вночі...

Не раз і не два повставали
Знеможені діти ріллі,
Та сумно пісень їм співали
Осінних ключів журавлі...

І ті, що Тебе покохали
Над сонце і власне життя,
Давно вже на полі упали
В крівавє й німе забуття...

А ти все сумна, Україно!
Сумні Твої гіркі сміхи! —
Молися ж, печальна руїно,
Щоб Бог відпустив нам гріхи!..

I.

Зневірились серця в пророчих [числах
Ніхто вже з мудреців не вірить в [чудо.
Над нивами туга сумна нависла,
Шепочучи: — Твоя хай воля буде!..
І тільки з ночі в ніч по всій країні
Згучать пісні омріяного хору,
Щоб ранком запалать ясним про[мінням
В гущавині незвіданого бору...

Безсильно від ріллі на всі дороги
Кричить мана безтямна рік за роком,
Один лиш гречкосій плазує перед [Богом.
Аби благословив своїм пророком.

Пророки ж ті, як урожай в посуху,
Віки чекать на благовісне слово, —
Прийди, зрівняй прожитого розруху
І освіти пітьму огнем обнови!...

II.

...Там на площі Святої Софії
Кличе молиться Київ старий:
— Найсвятійшая Діво Маріє,
Омофорно надією вкрий!..

— Найпевніша в огнистій надії,
Дай нам радість ясного кінця! —
Нас покрила зла тінь від Росії,
Нас гнітить дикий рев жеребця!..

— Не постав нас старцями до плота,
Не дозволь нам носити кайдан, —
Віднови Золотії Ворота,
Щоб вернувся наш местник Богдан!..

...Тільки галки озвались з Подола,
Тільки сови з Печерська кричать,
А Хрещатиком ніч суне гола
І згучить десь старе: „не пущать"!..

III

Небо над Львовом сумне і понуре,
Наче одвічний ґраніт, —
Тільки одні Ставропиґійські мури
Марять примарливо в світ...

Тихо й мовчавно. Лишь кождий про [себе,
Молиться в царстві гетер:
— Матінко Діво! Взиваєм до Тебе:
Дай хоч надію тепер...
— Хочемо щиро забути про болі
Люто-злочинних негод;
Дай тільки змогу, щоб вільно на [полі
Знов розпростався народ!...

Враз, наче гомін з страшної пус[телі —
Дивно-обурений рев
Згучно пронісся від стін цитаделі:
„Земі не дами, псякреф"!...

IV.

Скрізь одні погрози —
Проклята мана! —
Розлилися сльози
Повинно без дна...

На полях і нивах
Все один мотив:
— Буде вам щасливо
Від крівавих жнив! —

Що межа — могила;
Що лиш скиба — гнів.
Розгублася сила,
Як майовий спів...

Роздвигались груди
І здвигався світ:
Гей ви люде, люде!
Згине ваш привіт!..

Підіймавсь Чорнозем,
Кулаки стискав;
Кождий з імям Божим
На Месію ждав.

Кождий з імям Божим
Бився об ґраніт, —
Ясним днем погожим
Запалився світ...

І згорів до ночі
Наш майовий спів,
Глянв сміло в очі
Зловорожий гнів...

— Ви, як і Россія! —
Крикнула мана.
— Ждете на Месію,
Прийде Сатана...

V.

В церквах повільний дим кадила.
Святий Боже! —
Пустив хтось чутку: „Божа Сила
Не поможе".

На схід і захід довгі валки
Йдуть із краю.
В церквах забуті катафалки
Прагнуть раю.

Професор, доктор і учитель:
— Дайте їсти!.. —
Який напасник і лучитель
Зміг так сісти?!...

Вдова нещасна на панелі —
Для любови...
Схилилось небо важче стелі —
Мало крови!

Мерці безтрунні й передчасні
Хтіли-б тліти, —
Так кличуть... кличуть їх нещасні
Рідні діти.

VI.

Рвалось нікчемне, зростало велике
Хто проти віри? — Умри! —
Нивами тихими котиться дике:
— Лиця зідміть догори!...

В шумі неясному билось облесне:
Буде для вас, „Всім по сім!" —
Серце ж моє осягнуло небесне:
— Все, що для нас, то по нім!

VII.

Раз у раз я чую в серці давній біль,
Раз за разом кров чуття моє [лоскоче, —
Чую голос таємничий з рідних піль
І в душі моїй щось злякано шепоче...

Ах, як прагну я пекучих, злотних [жнив,
Де солодкий відпочинок між [снопами! —
Я в минулому день чорний пережив!
Нині знаю, що нависнуло над нами...
Маячать перед очами ніби в сні,
Жовті труни із блакитними [стрічками. —
Все то спогади всесильні й навісні,
Що влилися в кров бурхливими [річками...

І в душі, як і на небі, Божий знак
Пророкує розрух дивно-непобор[ний. —
Так звичайного повітря грудям [брак,
Як конає непомітно день наш [чорний...

Як хвилево щось порушить давній [біль,
Мій кулак моїолью пітьму вдарить [хоче. —
Гей, як дивно із широких рідних [піль
Таємничо Хтось душі моїй проро[чить!..

VIII.

...І навіть в темну ніч прийди, впади, [милуй,
Цілуй її, впивайся аж до ранку;
Як зазвучить простір врочистим [аллілуя,
То славослов і Ти святу свою [коханку...

З надою в очах знайдеш в одвертих [персах
Могутність захвату й похмілля [насолоди.
І зазвучить в душі клясично струн[ний метр-заг.
І стаєш вибранцем краси, життя й [природи...

В шаленій пристрасти лишиш своє [насіння,
І радісно прийме вона святу надію,
Щоб згодом міг стрічать з глибо[ким благовінням
Спасителя свого, Месію-Гречкосія...
Як стрінешся з чуттям Коханки-Ма[ми Жінки —
Зігрієш лемеші об теплі скиби [грунту,
І радісно скінчиш свої палкі [обжинки,
І кинеш на весь світ нові пісні для [бунту...

Коли ж настане день останьой [печалі —
Чекай Його, бо Він не знає забо[рони! —
Від грунту гречкосій розяснить [темні далі,
І на ріллю спадуть, Конаючи, ворони.

IX.

Від поля до поля, від ниви до ниви,
Від хати до хати, з душі до душі —
Візветься дзвінко сподіване Диво
В мовчазно-врочистій тиші...

Гуцул в полонині зоставить мар[жину
І стане на Курський кордон,
Ковак з Січеславав в Мукачській [долині
Змістить Всеукраїнський закон.

На мурах кремезних Держави Нової
Написано буде: „Наш Край!" —
Від Юра святого до Лаври святої
Пройде електричний трамвай.

І хлопа не буде і пана не стане,
Лиш буде один гречкосій.
На лощі Софії: — Осана! Осана!
Осана Месії!!!"
Львів, 1922.

ДИТЯЧА ПРАЦЯ І АМЕРИКАНСЬКІ ЗАКОНИ

Послідна перепись налічила в Злучених Державах дванайцять з половиною міліонів дітей у віці між десятим і пятнайцятим роком життя. В тім числі поверх міліона або-ж точно 1,060,858 дітей працює і заробляє на життя працею своїх рук. Поміж тою працюючою дітворою є 714,248 хлопців і 346,610 дівчат. Кожда дванайцята дитина в Америці мусить вже змалку іти до роботи. Деякі з тих працюючих дітей, як наприклад 20,706 хлопців, що розпродують ґазети по вулицях Америки, працюють на свій рахунок. Велика більшість — наемні робітники, працюючі за грошеву плату та задля наемного заробітку в тій чи иншій формі. Взагалі більш як половина всего недорослого робітництва Америки занята в хліборобстві; на американських фармах працює 647,309 дітей у віці від десятого до пятнайцятого року, з того девятьдесять процент на господарствах своїх батьків і родичів, решта в чужих. 185,337 дітей робітників працює в фабричних і механічних індустріях, найбільше (54,-649) в ткацькій промисловости, на бавовняних, шовкових, вовняних і ткальних фабриках. 80.140 дітей заробляє бюровою роботою, як писарі, післанці та „офісові хлопці" на побігеньках, а 54,006 здебільшого дівчат, працює як домашна прислуга.

Одначе взагалі на протязі послідного десятиліття число працюючих дітей в Америці зменшилося мало не на половину. В великій мірі те зменшеннє є наслідком законів про дитячу працю, які на протязі послідних літ заведено в богатьох стейтах задля охорони здоровля і забезпечення освіти підростаючому поколінню. Ті стейтові закони, хоч взагалі не вистарчаючі,

всеж таки причинились до охорони дітей від передчасної і виснажуючої праці.

Стейтове законодавство про дитячу працю обіймає два роди законів: 1. закони, якими заказано працю дітей до означеного року життя, і установлено максімальні години праці для малолітних робітників, і 2. закони про обовязкове шкільне образованнє. Зрештою кождий стейт має свої закони і відміни між окремими стейтовими законодавствами є великі. Взагалі одначе більшість стейтів заказує дітям до чотирнайцятого року життя працювати в фабриках, крамницях і магазинах; в Каліфорнії, Мишиґен, Монтані, Огай, Савт і рій або поза шкільними годи- Тексас посунули ту границю до пятнайцятого року. Але в кождім правилі є богато виїмків. Деякі стейти дозволяють працювати навіть дітям нище чотирнайцятого року підчас ферiями а деякі дозволяють їм працювати навіть підчас шкільних годин, як що вони працюють для своїх батьків або задля удержання сімї. Стейтові закони установляють також максімальний час праці для дітей до чотирнайцятого, пятнайцятого або шіснайцятого року життя. Правильно той час праці обмежений до восьми годин на день і сорок-восьми на тиждень. Одначе, наприклад, Пенсилвенія дозволяє працювати девять годин на день, Мишиґен і деякі південні стейти десять, Північна і Південна Каролайна одинайцять. В богатьох стейтах дітям до шіснайцятого року заказано працювати в копальнях і каменоломнях.

До певної міри дитяча праця обмежена також законами про обовязкове шкільне навчаннє дітей; примушуючи їх вчитися в школі шкільні закони відривають їх таким способом від фабрики і роботи. Одначе і в тих шкільних законах є менше або більше пропусків та виїмків, які звільняють дітвору від науки і дозволяють її іти на заробітки.

Дитяча праця була і доси є предметом стейтового законодавства; федеральний уряд не сміє в неї втручатися. Два рази американський Конґрес ухвалив свої закони про індустріяльну працю дітей, та оба рази Найвищий Суд признав їх не-конституційними і вирішив, що справа не підлягає федеральному законодавству і тільки стейти мають право так чи инакше її нормувати. Ті два федеральні закони, обовязкові для цілої Америки, заказували наемну працю в фабриках і майстернях дітям до чотирнайцятого року життя; заказували їм аж до шіснайцятого року працювати в ночи; обмежували час їхньої праці до найбільш вісім годин на день; заказували до шіснайцятого року працювати в копальнях і каменоломнях. Обі ті федеральні закони Найвищий Суд признав неважними і лишилося лише стейтове законодавство, хоч в дайцяти-восьми стейтах воно не дорівнює вище згаданим безуспішним Конґресовим постановам. В Джорджії, наприклад, на дванайцятилітні діти можуть працювати в ткацьких заводах по десять годин на день, а у фабриках від сходу до заходу сонця; пятнайцяти-літні можуть працювати цілу ніч. В фабриках Норт Каролайни дозволений одинайцяти-годинний робочий день для дітей від чотирнайцятого року. В Юті вони можуть найматися на фабричну роботу без огляду на вік. І сам факт, що в Злучених Державах все ще більше як міліон недорослих дітей мусить працювати і заробляти на життє в той час, коли всі вони повинні свобідно розвиватися і вчитися в школі, показує велику вагу питання про дитячу працю.

Іван Франко.

ВИЙШЛА В ПОЛЕ РУСЬКА СИЛА.

Лисиці брешуть на черлення щити.

Вийшла в поле руська сила,
Короґвами поле вкрила;
Короґви як мак леліють,
А мечі як іскри тліють, —
Не так тліють, іскри крешуть,
А лисиці в полі брешуть.

Вийшла в поле руська сила,
Не щоб брата задусила,
Не щоб слабших грабувати,
А щоб орди відбивати,
Що живим труну нам тешуть, —
А лисиці в полі брешуть.

Не чужого ми бажаєм,
Тай своє не зневажаєм,
Тай не пень ми деревляний,
Щоб терпіти стид і рани,
Поки нас граблями чешуть, —
А лисиці в полі брешуть.

Брешуть на щити червоні,
Як брехали во дни оні,
Як щитами руські сили
Степ весь перегородили,
Мов степовая пожежа
Степ увесь перемережа
З краю в край з одного маху!

Завдалиж лисицям жаху
Ті щити! І досі сниться
Їм та руськая вольниця,
Те гулящеє юнацтво,
Те козацтво, гайдамацтво,

Що не знало волі впину,
Що боролось до загину,
І пройшло як море крови,
Як пожежа по степови,
По історії Вкраїни...

Навіть згадки, навіть тіни
Тих великих мар до нині,
Страшно виплодам яскині,
І огню зубами крешуть,
На щити червоні брешуть.

Г. Райдер Геґард.

ВИПРАВА ПО АФРИКАНСЬКІ СКАРБИ.

(Продовження).

(28)

Джекоб Маєр бачить духа.

Якийсь мент вони мовчали, тоді Беніта сказала:

„Батьку, невже ми в решті решт не можемо звідси втікти? Може драбина коло муру не так вже дуже загороджена, щоб ми не могли спуститися по ній. Коли Маєр ніколи не давав вам подивитися зблизька, чого-ж не піти подивитися тепер, коли знаєш, що він спить до пізної години. А за той час я полізу на конус".

Скоро розвиднілось, вони вийшли з халабуди і подалися, — Кліфорд, з рушницею в руці, до муру, а Беніта просто до великого конуса. Вона видрапалася, на нього доволі легко і стала в ямці, що мала вигляд чашки на самім вершечку, чекаючи на сонце, щоб воно зійшло і розігнало туман.

Яка не була дійсна релігійна церемонія, для котрої стародавні люде поставили сю скелю, можна було бути певним, що вона мала стосунок до почитання сонця. Се було знати по тому, що, принаймні в сім сезоні року, перше проміннє його усе спадало на сей пункт. Таким чином Беніта, що стояла тут і чекала, раптом опинилася в хвилях світла, таких ясних і сильних, що, одягнена в білу сукню, вона мала тепер вигляд срібного привида. Се золоте сяйво засліпило її на кілька хвилин і вона нічого не могла бачити, але боючись поворохнутися, вона стояла тихо, і ждала, поки сонце не викотилося вище і його проміннє не пішло понад її голову. Вона подивилася вниз, по вздовж ріки.

Табору Матабелів не було видко, бо він був схований у яру сливе що під самою фортецою. Але за табором був горб; до нього з того місця, де стояла Беніта, було певно з пів милі на вершку його Беніта зауважила щось таке наче фіру, а круг неї людей, що ходили навколо. Вони щось гукали, бо крізь тишу африканського ранку до неї долітав гук їх голосів.

Коли туман прояснився, Беніта побачила, що се без сумніву була фіра бо там стояла велика черідка биків, оточених зо всіх боків Матабелами, які очевидно, тільки що захопили їх полон. Але в ту хвилину вони, здається були захоплені другим, бо показували своїми списами на конус в Бамбатсі.

Тоді Беніта раптом здогадалася, що стоючи оттут, в сім яскравім світлі на тлі синього неба, її повинно бути добре видно з долини і що може бути, що се її постать, подібна на орла між небом і землею, притягала до себе їх увагу. І не тільки їх увагу, бо ось появився білий чоловік, який наставив щось чи рушницю чи телескоп навпроти неї. Бачучи його червону сорочку та широку шапку, вона була певна, що се був білий чоловік, і ох! як її серце потягло до нього, хто-б він не був! Янгол з самого неба не зрадував би так Беніту!

Але що мігби тут робити білий чоловік з фірою? Та й чому Матабели не забили його відразу? Вона не могла відповісти собі на сі питання тим часом здавалося, що вони не виявляли ніяких убийчих намірів, і не переставали розмахувати руками, а він дивився крізь телескоп, як що тільки се був телескоп. Се тяглося досить довго, поки не порозпрягано волів, доки не прийшло ще більше Матабелів, які повели білого чоловіка, здається, силою до свого табору. Тоді Беніта зпустилася зі скелі.

На низу вона зустріла свого батька, який прийшов її шукати. Вона розказала йому, що вона бачила. Вони пішли снідати. Хоча і батько і був певний, що білий чоловік вже загинув на списах Матабелів, його вид і його фіра піддали нового життя Беніті, звязали її знову з зовнішним світом.

Увесь сей час Джекоб Маєр не давав ніякого знаку про себе. Але се не здивувало їх, бо тепер він часто їв свій харч на самоті. Коли вони скінчили свій сніданок, Кліфорд зауважив, що в них нема води до пиття, і Беніта сказала, що вона піде з відром до криниці в печерю.

Увійшовши в останню з заворотк в корідорі, що провадив в'льох, Беніта спинилася на хвилинку; бо їй видалось, що вона побачила світло, але, коли вона зайшла за ріг і перед нею була сама чорна пітьма, — вона пішла далі. Видко вона помилилася. Вона дійшла до криниці і причепила відро до великого мідяного гака. Вона пустила колесо, і голос ланцюга в криниці неприємно лунав в сім порожнім місці. Нарешті відро вдарилось об воду, і вона почала накручувати ланцюга, спиняючись колись-не-колись, щоб відпочити, бо криниця була глибока, а ланцюг тяжкий. Нарешті відро показалося. Беніта притягла його до цямрин і зняла з гака, тоді взяла лямпу і збиралася йти.

Почуваючи чи бачучи щось, що саме вона не знала і сама, вона піднесла лямпу вгору, і за світлом розглядiла постать, що стояла між нею та входом у льох.

„Хто то?" спитала вона, і почула з пітьми голос Джекоба Маєра.

„Будь ласка, не руштесь з місця на хвилинку, панно Кліфорд. В мене є тутечки шматочок паперу і я хочу вас нарисувати. Ви не можете собі уявити, як ви гарно виглядаєте в сім проміннi.

„Пане Маєр, але я не можу тримати сю лямпу так довго вгорі; мені вже болить рука. Я не знаю, як ви так прокралися за мною, але як ви вже тут, то будьте такі ласкаві і понесіть воду".

„Я не прокрадався за вами, панно Кліфорд, але увійшов в льох ще передвами, щоб зняти мірку".

„Як би ви знімали мірку в такій пітьмі?"

„Я не був у пітьмі. Я загасив своє світло, коли зауважив вас, бо я знав що в противнім разі ви втічете, а доля стала мені у пригоді. Ви прийшли, бо я хотів, щоб ви прийшли. Тепер давайте побалакаємо. Панно Кліфорд, чи ви змінили вашу думку? Ви-ж знаєте, що вже час".

„Я ніколи не зміню своєї думки. Пустіть мене йти, пане Маєр".

„Ні, ні, я вас не пущу, поки ви не вислухаєте мене. Ви дуже жорстокі до мене, дуже жорстокі. Ви не хочете зрозуміти, що я швидче умру сто разів, ніж зроблю вам хоч найменшу шкоду".

„Я вас не прошу, щоб ви умирали; я прошу, щоб ви дали мені спокій — се далеко легше зробити".

„Але як я можу дати вам спокій, лишити вас саму, коли ви — частина мене, коли я... люблю вас. Я сказав всю правду, тепер говоріть, що хочете".

Беніта піднесла відро з водою; його вага наче підбадьорила її. Тоді вона поклала його знову на землю, бо втікти було неможливо; їй треба було орієнтуватись в своїм становищі.

„Я не маю нічого казати, пане Маєр, крім хіба того, що я, я не люблю вас, так само як не люблю нікого з людей, що живуть, і не любити-му ніколи. Я дякую вам за вашу увагу, на сім хай буде край".

„Нікого з людей, що живуть", повторив він за нею. „Значить, ви любите чоловіка, що умер, — втопленого Сеймура. Не диво, що я зненавидів його з тієї самої хвилини, коли мої очі уперше побачили його кілька років тому. Перед вами-ж ще життє; верніться до живих і зробіть їх щасливими".

„Я не згоджуюсь з вами, пане Маєр. Як на мене, то мертві все одно живуть; я колись знайду їх. Ну, пустіть мене".

„Я вас не пущу. Ви ставитесь до мене з призирством, що я Жид, що в мене було багато авантур і що мені не ведеться. Віддайтеся за мене, і я зроблю з вас велику людину. Ми наживемо багацтва і тоді ми запануємо..."

„Поки нас за кілька день не вхопить смерть, або поки не новбивають нас Матабели. Ні, пане Маєр, ні", і вона спробувала обминути його.

Він простягнув свої руки і затримав її.

„Слухайте", сказав він. „Я досі благав вас, як мужчина жінку. Тепер, як ви відштовхуєте мене, і як ви стоїте самі межи мною та божевіллем, то я візьмуся за инший спосіб. Я над вами пан; я вас примушу скоритися мені".

Він впявсь очима в її очі, і Беніта почула, що її сила почала піддаватися.

„Ага!" сказав він, „ви тепер моя слуга, і щоб вам показати се, я зараз поцілую вас в ваші губи; тоді я накличу на вас сон, і ви розкажете мені, що мені потрібно знати. А після того ми може й поберемся, як що я того захочу. О! не сподівайтеся, що ваш батько захистить вас, бо, як він тільки вмішаеться, то я забю сього старого дурня. Візьміть собі під розвагу, що як ви мене розгніваєте, то я таки забю його і кров вашого батька буде на вашім сумлінню. А зараз я вас поцілую".

Беніта пустила свою руку, щоб витягти пістоля з своєї кешені. Але рука була, як нежива. Вона опинилася в руках чоловіка, якого вона ненавиділа з всієї душі.

Нарешті його губи приторкнулися до неї, і раптом Беніта почула, що чари спали з неї. Уся його сила над нею десь зникла і вона знов стала вільна жінка, пані над собою. Призирливо вона відштовхнула чоловіка убік, піднесла своє відро з водою і вийшла.

Незабаром вона знову побачила світло, і з радістю загасила свою лямпу. А грудь Беніти була на диво спокійна і повна щастя: в її душі прокинулось світло вільности. Вона вже не боялася Джекоба Маєра; мерзений поцілунок скинув з неї кайдани.

Як наближалася до буди, вона побачила, що її батько сидів на камені на дворі. Беніта подивилася на батька і згадала Маєрові погрози забити його. Увесь її щасливий настрій розвіявся.

Вона розповіла йому усе, що сталося.

Ще вона не скінчила оповідати, а її батько мало не казився від гніву.

„Гидкий жидюга! падлюка!" вигукував він. „Я ніколи й не міг подумати, щоб він міг зважитись на таку образу. Ну, слава Богу! Я ще вмію держати рушницю в руках, і хай но він вийде..."

„Тату", сказала вона ласкаво, „сей чоловік божевільний. Він не може відповідати за свої учинки і виключаючи випадків самооборони, ти не повинен і думати за таку річ".

Коли вона оттак говорила, вона почула якийсь шум за собою і обернувшися побачила таке диво: Джекоб Маєр плентався до них, волочучи ноги по траві та камінню. Він був блідий як смерть: щока його звисала як у мерця, а очі були повні жаху.

„Що вам таке, чоловіче?" — спитав Кліфорд.

„Я... я... бачив духа", прошепотів він.

„Якого духа?" спитав Кліфорд.

„А я знаю? Моя лямпа погасла, а позад мене раптом почало щось світити. Я обернувся і на сходцях коло хреста побачив жінку, що стояла на вколішках. Її руки обхоплювали ноги розпятого, її чоло було притулене до сих ніг, волосє її спадало хвилями на плечі, вона була уся в білім, і світло йшло від усього її тіла та від її голови. Дуже поволі вона обернулася і почала дивитися на мене. Воно було надзвичайно гарне, але на нього було страшно дивитися, як на янгола — местника. Я пустився втікати, а світло бігло за мною до самого виходу. Я, що не вірив в істнуваннє духів, бачив духа, і я вам кажу, що за все золото, що є на світі я не увийду в се місце другий раз".

І ще вони не встигли відповісти, як Джекоб стрибнув вперед і побіг, деручись крізь кущі, і скакаючи зі скелі на скелю, як переляканий козел.

(Дальше буде).

Іван Франко.

А КРОВ ІЗ РАН ВСЕ РИНЕ.

Се у Римі кричать под саблями половецькими.

Крик серед півночі в якімсь глухім околі.
Чи вмер хто й своякі ридають по вмерлому?
Чи хто поранений конає в чистім полі?
Чи плачуть сироти ограблені і голі,
Без батька-матері, без хліба і без дому?

Невідомий співак походу степового...
Замісто струн напяв він тетиви спижеві,
Давно забуту рать з сну будить вікового
І до походу знай накликує нового
„За землю руськую, за рани Ігореві".

Давно забута рать в забутій спить могилі,
І Ігор спить і з ним все племя соколине;
Лиш крик поета ще лунає в давній силі,
Байдужість сірая кунає на могилі,
А кров із руських ран все рине, рине, рине.

Іван Франко.

КНЯЖА ЛАСКА І НАРОДНЯ ВДЯЧНІСТЬ.

Як трапиться тобі в громадськім ділі
Здобути голос, вплив якийсь і значність,
Народ вести, снувати пляни смілі,

То памятай і все май ту обачність,
Не вірити і не дуфать ніколи
На княжу ласку й на народню вдячність.

Бо княжа ласка як той сніг на поли,
Що вітер здує, в південь злиже сонце,
І лишить чорний ґрунт, пустий і голий.

Народня вдячність, — ти фатальний гонче,
Що з злою вістю все прибудеш вчасно,
А з доброю все спізнишся доконче!

І не міркуй, що де ти бачиш ясно,
Там иншим з твого слова засвитає,
Хаос думок уложиться прекрасно.

Не вір, що люд твої заслуги пощитає,
Що задля них одну дрібну провину
Тобі простить! Він судить — не питає.

І знай, коли щасливую годину
Ти прозівав, щоб инших взять під ноги,
Тебе самого безпощадно в глину

Затопчуть, як камінчик в брук дороги.